

Karakterbruk i UH-sektoren 2007

Rapport fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Universitets- og høgskolerådet,
oppdatert 7. mai 2008

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Som ledd i arbeidet med å implementere den nye bokstavkarakterskalaen som ble innført i 2003, opprettet de nasjonale fakultetsmøtene i samarbeid med Universitets- og høgskolerådet (UHR) i 2004 49 karakterpanel (da kalt ”referansepanel”). I tillegg kom de fire nasjonale rådene. Formålet med de nasjonale karakterpanelene var å få en nasjonal koordinering og å utvikle en felles forståelse av hvordan den nye karakterskalaen skal brukes på tvers av fag og institusjoner og på de forskjellige fagnivå. Ansvaret for dette arbeidet ble i desember 2005 overført til de nasjonale fagrådene. For de fagområdene som ikke dekkes av fagrådene, fortsetter arbeidet som gjøres i de nasjonale rådene og profesjonsrådene som før.

UHRs utdanningsutvalg opprettet i november 2005 en arbeidsgruppe (heretter kalt analysegruppe) som fikk i oppdrag å foreta en samlet analyse av rapportene fra karakterpanelene og å bidra til at panelene på enklest mulig måte kan levere standardiserte rapporter om bruken av karakterer på sine fagområder.

Analysegruppen har utarbeidet rapport om karakterbruken i 2004-05 og 2005-06 med utgangspunkt i rapportene fra karakterpanelene og data om karakterbruken hentet fra Database for statistikk om høyere utdanning (DBH).

1.2 Analysegruppen

Analysegruppen har i 2007-08 bestått av:

Studiesjef Terje Bjelle, Høgskulen i Sogn og Fjordane
Seniorrådgiver Asbjørn Bjørnset, Universitetet i Bergen, leder
Kjetil Clementsen/ Torun Hegre, Norsk studentunion
Helene Løvseth/ Sine Halvorsen, Studentenes landsforbund
Førsteamanuensis Per Manne, Norges handelshøgskole
Rådgiver Torill Marlene Sandberg, Universitetet i Oslo
Rådgiver Martin Tjelta, Universitetet i Stavanger

Seniorrådgiver Rachel Glasser/Seniorrådgiver Ellen Birgitte Levy, Universitets- og høgskolerådet har vært sekretær for gruppen.

1.3 Premisser for bruk av karakterskalaen

Premissene for bruk av bokstavkarakterskalaen er gitt i de generelle kvalitative beskrivelsene av de ulike karaktertrinn, og i brev av 10.05.2004 fra Utdannings- og forskningsdepartementet til institusjonene og Universitets- og høgskolerådet. Disse følger vedlagt.

2. Rapporter for 2007

2.1 Opplegg for rapportering

Hovedtrekkene i opplegget for rapportering i 2007 var følgende:

- Karakterpanelene (nasjonale fagråd, nasjonale råd/profesjonsråd), oppnevner sensorkommisjoner som karaktersetter et lite utvalg (5) mastergradsoppgaver innenfor respektive fagfelt, som hovedregel begrenset til vårsemesteret 2007. Formålet med karaktersettingen og vurderingen i kommisjonene er at den skal bidra til felles forståelse av bruken av skalaen.
- Hver sensor foretar vurdering og karaktersetting av de fem mastergradsoppgavene. Det gis en kort begrunnelse for karaktersettingen. Hvilken karakter oppgavene har hatt ved opprinnelig sensur, vedkommer ikke denne undersøkelsen, og skal være ukjent for kommisjonen.
- Kommisjonen trer sammen og foretar en analyse av resultatet. Analysen oversendes karakterpanelet, som deretter oversender til UHR innen gitt frist.

I brevet om opplegget ble det ellers vist til de generelle retningslinjene for bruk av karakterskalaen: http://www.uhr.no/utdanning/en_felles_karakterskala og til brev fra Utdannings- og forskningsdepartementet av 10.05.04 til universitet og høyskoler der det er slått fast at karaktersettingen skal ta utgangspunkt i de verbale beskrivelsene som er gitt av prestasjoner på de ulike nivåene, og det konkluderes med at "Det eksisterer således ingen forhåndsgitt fordeling av karakterer som noe eksamens- eller studiekull skal "presses" inn i."

2.2 Mottatte rapporter

Totalt har UHR fått rapport/tilbakemelding fra 27 karakterpanel.

1. Allmenn litteraturvitenskap	15. Musikkutdanning
2. Arkeologi	16. Nordisk språk og litteratur
3. Arkitektur	17. Pedagogikk
4. Engelsk	18. Psykologi
5. Filosofi og idéhistorie	19. Religionsvitenskap
6. Geografi	20. Samfunnsøkonomi
7. Historie	21. Sosialantropologi
8. Idrett	22. Sosialt arbeid
9. Informatikk	23. Sosiologi
10. Internasjonal helse	24. Statsvitenskap
11. Kunsthistorie	25. Sykepleievitenskap og helsefag
12. Latin	26. Utviklingsstudier
13. Lærerutdanning	27. Økonomi og administrasjon
14. Matematikk	

Det mangler rapporter fra 22 karakterpanel. Noen av disse har fått fritak fordi de nylig har gjennomført omfattende evalueringer, og for noen råd er ikke vurdering av masteroppgaver aktuelt. Likevel mangler det rapporter fra viktige fagmiljøer, særlig innenfor MN-fagene.

2.3 Generell omtale av rapportene

Rapportene tar i hovedsak utgangspunkt i det anbefalte opplegget, og de fleste kommisjonene har vurdert fem oppgaver fra vårsemesteret 2007. Rapportene har et rimelig omfang, samtidig som diskusjonene av karaktersettingen og omtalen av vurderingskriteriene har fått relativt stor plass.

Rapportene viser at det kan være avvik eller sprik i karaktersettingen, men kommisjonene konkluderer som hovedregel med at det til tross for dette synes å være stor enighet om bruken av skalaen på tvers av institusjoner.

Det har vært en svakhet med årets opplegg at vi forutsatte at karakteren ikke skulle være kjent for kommisjonen på forhånd. Det ville imidlertid vært nyttig også å få fram vurderinger av eventuelle avvik i forhold til den fastsatte karakteren, og dette vil endres ved seinere rapporteringer.

Flere av karakterpanelene og kommisjonene gir uttrykk for at det er nyttig med diskusjon av karaktersettingen og at denne diskusjonen bør videreføres i fagmiljøene. Det blir kommentert at det synes å være for stor andel som får A og B, selv om det også blir gitt uttrykk for at det er naturlig med bedre karakterer på masternivå enn bachelornivå på grunn av utvelgelsen av studenter.

2.4 Sammendrag av rapportene

Analysegruppen har nedenfor laget et sammendrag av rapportene der vi legger vekt på å få fram hvorvidt det er enighet om karaktersettingen og bruken av karakterskalaen, samt diskusjonen i kommisjonen/fagrådet.

Kommisjonene har vurdert et lite utvalg av oppgaver som ikke trenger å være representative. For samtidig å få et bilde av den totale fordelingen har analysegruppen innhentet karakterstatistikk for samtlige masteroppgaver ved de aktuelle institusjonene¹. Så langt mulig har vi også tatt med opplysninger om ordinær karakter på de vurderte oppgavene.

2.4.1 Allmenn litteraturvitenskap

Fagrådet foretok en stikkprøveundersøkelse av karaktersettingen på master- og hovedoppgaver i løpet av våren 2007. Dette var før opplegget for 2007 var ferdig utarbeidet, og undersøkelsen skiller seg litt fra de andre, men den ivaretar intensjonene i det anbefalte opplegget.

I tillegg er det hentet statistikk for alle oppgaver som er avlagt i tidsrommet 2004-06. Tendensen til forskjeller mellom lærestedene synes å være utjevnet når flere oppgaver er med, men karakterprofilen synes å være den samme. Hele 70 prosent av oppgavene vurderes til A eller B. Dette skyldes bl.a. studenter som ligger an til å få en dårlig karakter faller fra og at det er de beste bachelorstudentene som går til masternivået..

Fire besvarelser med karakteren B ble vurdert og karaktersettingen drøftet. Fagrådet kom fram til at i alle fall tre av fire B-er burde ha vært C, kanskje også den fjerde. Etter fagrådets oppfatning har det festet seg en praksis som fører til at for mange oppgaver bedømmes til B. C oppfattes ikke som en god karakter. I praksis ser det ut til at oppgavene måles mot en tredelt skala. Det er en stor utfordring for fagmiljøet å forskyve gjennomsnittet fra B til C, men fagrådet vil arbeide for dette.

¹ Dataene er hentet fra DBH, men her mangler data i emner med mindre enn fem kandidater. Det kan da være mindre feil i dette materialet, men det endrer neppe hovedbildet

Karakterstatistikken for 2004-06 gir følgende fordeling:

	A	B	C	D	E	F	Sum	Antall
%	20	50	26	4	0	0	100	171

Fordelingen våren 2007 er følgende:

	A	B	C	D	E	F	Sum	Antall
%	38	24	21	10	3	3	100	37*

*oppgaver fra UiO, UiB og NTNU

Fordelingen V2007 viser at hele skalaen brukes i større utstrekning enn i 2004-06, men andelen A er høyere i 2007 enn i 2004-06.

2.4.2 Arkeologi

Karakterpanelet besto av fire medlemmer fra UiO, NTNU, UiB og UiT. Den vurderte fem utvalgte masteroppgaver.

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Ordinær karakter
1	-	B	B	B	A
2	C	C	C	C	D
3	A	B	A	A	B
4	B	B	A	A	A
5	B	B	B	B	B

Panelet hadde valgt oppgaver der det var noe uenighet i den ordinære eksamenskommisjonen. I flere tilfeller har panelet vurdert oppgavene noe mer positivt enn eksamenskommisjonene, men det er også eksempler på det motsatte. Det er avvik mellom kommisjonsmedlemmene på to av oppgavene. Tross disse avvikene finner panelet at det er stor enighet om karaktersetningen på tvers av institusjonene.

Det blir pekt på at det er noe ulikt hvor mye vekt som legges på formalia. En av oppgavene var lengre enn det fastsatte maksimum uten at det trakk ned ved bedømmingen. Panelet peker på at praksis kanskje bør innskjerpes på dette punktet.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver i arkeologi slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen:

	A	B	C	D	E	F	Sum	Antall
%	30	24	35	11	0	0	100	37

*oppgaver fra UiO, UiB, NTNU og UiT

Andelen A og B er 54 %, mens C er hyppigste karakter. Bare fire av karakterene er brukt.

2.4.3 Arkitektur

Profesjonsrådet for landskaps- og arkitekturutdanning har oppnevnt to medlemmer som har sammenlignet bruken av bokstavkarakterer på tre masteroppgaver ved hver av de to

institusjonene (AHO og UMB). Oppgavene ved de to institusjonene har noe ulik profil, men sammenligning av vurderingen har vært uproblematisk.

AHO bruker ikke bokstavkarakterer til vanlig, men oppgavene er vurdert i forhold til bokstavkarakterskalaen i denne sammenhengen.

Medlemmene har vurdert en god, middels og dårlig oppgave ved hver av institusjonene.

Vurderingen er slik:

Oppgave 1 (god): A, B.

Oppgave 2 (middels): B, C

Oppgave 3 (dårlig): D/C, D

Profesjonsrådet gir uttrykk for at karaktersettingen ved de to institusjonene synes å stemme godt overrens i forhold til de sammenlignede arbeidene. Siden medlemmene ikke har vurdert oppgavene ved den andre institusjonen, gir rapporten ikke grunnlag for å vurdere om det er felles forståelse for bruken av karakterskalaen.

2.4.4 Engelsk

Kommisjonen bestod av fire medlemmer fra UiO, NTNU, UiB og UiA. Den vurderte fem masteroppgaver innen feltet engelsk litteratur. Kommisjonen besluttet at de skulle ta ansvar for en besvarelse hver, hvilket innebar å utarbeide en sensorrapport inkludert forslag til karakter. Kommisjonen valgte å sirkulere sensorrapportene til de øvrige kommisjonsmedlemmene for kommentarer, inkludert forslag til karakter. Det vil med andre ord si at kommisjonens medlemmer ikke karaktersatte alle besvarelsene hver for seg, men forholdt seg til sensorrapporter med forslag til karakter. Med ett unntak var det konsensus om karaktersettingen av besvarelsene: en av kommisjonens medlemmer innstilte en besvarelse til karakteren E og denne ble etter en diskusjon justert til en D. Karakterene som ble brukt er A(1), C(3) og D(1), det er med andre ord en viss spredning i bruken av skalaen.

Ordinær karakter sammenholdt med den nasjonale kommisjonens vurdering (i parentes) av disse oppgavene var: B (C), A (C), C (D), C (C), A (A). Her er altså avvik mellom den nye kommisjonens vurdering og ordinær karakter for tre av oppgavene. Den nasjonale kommisjonen har vurdert oppgavene strengere enn den ordinære kommisjonen.

Alle oppgavene i denne undersøkelsen var hentet fra UiB som hadde følgende karakterfordeling i 2007:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	24	24	35	18	0	0	17

C er hyppigste karakter. Andelen av A + B er 48 %. Bare fire av karaktertrinnene er brukt.

2.4.5 Filosofi og idehistorie

Kommisjonen besto av fire medlemmer fra UiB, NTNU, UiT og UiO. Den vurderte fem masteroppgaver innen filosofi og kommisjonens medlemmer karaktersatte oppgavene individuelt. Kommisjonen diskuterte deretter karaktersettingen på møte i nasjonalt fagråd.

Kommisjonen konkluderer med at det stort sett er sammenfall mellom sensorene i det som trekkes frem av vesentligheter ved hver besvarelse, men variasjon i vektning og sensors spesialkompetanse kan gi utslag i ulik karaktersetting. Kommisjonen fremhever at det tydeliggjør hvor viktig det er med samtale mellom sensorer, og mer enn en sensor, for å oppnå samstemthet. Kommisjonen argumenterer for å samkjøre praksis mellom lærersteder for å unngå lokale tilpasninger. Dette gjelder for eksempel oppgavens lengde som viste seg å være utslagsgivende for ulik karaktersetting. Det ble også diskutert en ordning for en systematisert utveksling av sensorer mellom læresteder for å motvirke ulik praksis nasjonalt.

Oversikt over de enkelte oppgaver og karakterforslag som ble gitt:

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Ordinær karakter
1	A	Sterk B, eller A	A	Mellom B og A	A
2	D	D	B	C	B
3	C	B	B-/C+	C	A
4	Sterk B, sannsynligvis A	Sterk B	A	A	A
5	C, muligens D	C	B	-	B

Undersøkelsen vitner om at det innenfor filosofi foregår en god debatt om praktiseringen av karakterskalaen. Som tabellen over viser, er det viktig at denne diskusjonen fortsetter. Det kan virke som om det er større uenighet om karakteren C, enn A. Det er avvik mellom karakterpanelet og ordinær karakter for flere av oppgavene, og hovedtendensen er at ordinær karakter var bedre.

Karakterstatistikken for våren 2007 for de institusjonene som inngikk i undersøkelsen, viser at hele karakterskalaen blir brukt. Den viser samtidig at våren 2007 fikk ca. 60% av kandidatene enten A eller B.

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	28	33	22	6	6	6	18*

* oppgaver fra UiO og UiB

2.4.6 Geografi

Kommisjonen har bestått av fem personer fra tre forskjellige institusjoner (NTNU, UiB, UiO), og den har hatt ett møte. Den har vurdert fem masteroppgaver, og hvert medlem har gitt en karakter sammen med en fyldig begrunnelse på hver oppgave. Man har valgt ikke å drøfte seg frem til en felles karakter, men presentert den individuelle karaktersettingen for på den måten å synliggjøre de reelle utfordringene fagmiljøene står overfor her.

Alle vurderinger av de fem oppgavene ligger i intervallet fra A til C. For tre av oppgavene er det stor grad av enighet, disse ligger på grensen mellom B og C. For to av oppgavene er det større uenighet, og her varierer vurderingene fra A til C. Kommisjonen har diskutert forskjellene i vurderingene, og mener det er en del underliggende uenigheter når det gjelder bruk av kvalitativ metode og hva som er relevant teori for den enkelte problemstilling. Det er også litt forskjellige oppfatninger om hvordan man skal vektlegge sentrale direktiver om

hvordan karakterskalaen skal brukes, og forskjellig praksis innen andre fag ved det fakultet man tilhører. De ulike vurderingene følger hverandre likevel i stor grad, selv om det kan være uenigheter i vektleggingen av svake punkter i en oppgave.

Kommisjonen sier at alle besvarelsene er preget av relativt svak empiri, og peker på problemet med å få en god datainnsamling under en snever tidsramme. Dette er et viktig moment ved vurdering av masteroppgaver med forskjellig antall studiepoeng.

Oversikt over vurderingene av de ulike oppgavene:

	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Medlem 5	Ordinær karakter
Oppgave 1	A/B	C	A	B	C	A
Oppgave 2	C	B	A/B	A	B/C	B
Oppgave 3	C	C	B	B	C	B
Oppgave 4	B/C	B	C	C	B	B
Oppgave 5	C	C	B/C	B	B	B

Det er avvik mellom ordinær karakter og kommisjonen på to av oppgavene, der ordinær karakter var bedre enn kommisjonens vurdering.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen (UiO, UiB og NTNU):

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	22	61	8	6	0	0	36

Hele 83 % har fått A eller B, og det kan se ut som om oppgaver på grensen mellom B og C i praksis ender opp med karakteren B.

2.4.7 Historie

Kommisjonen bestod av seks medlemmer, to fra UiO og UiB og en fra NTNU og UiT. Den vurderte fem masteroppgaver innen 1900-talls historie.

Oppgavene ble vurdert og karaktersatt av den enkelte kommisjonsmedlem, som ga en muntlig begrunnelse for karakteren i kommisjonsmøtet. Til tross for variasjoner i den opprinnelige karaktersettingen, kom kommisjonen fram til en felles karakter for alle oppgavene.

Oversikt over de enkelte oppgaver og de karakterforslag som ble gitt:

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Medlem 5	Medlem 6	Konsensus	Ordinær karakter
I	C	B(A)	A	A	A	A(B)	A	A
II	B	B(svak)	C(B)	B(svak)	C(svak)	C	C	A
III	D(E)	D	D	D	E	E	E	C
IV	B(C)	B(A)	A	C	B	B(C)	B	A
V	D(E)	D	B(C)	D	C(svak)	C	D	B

Kommisjonen rapporterer at medlemmene jevnt over var enige om de enkelte oppgavens styrker og svakheter, samt om rangeringen av dem. Selv om det var ulik vektning av enkeltmomenter, var det ikke systematisk sprik mellom medlemmenes vurdering, og en konsensus var relativt enkel å oppnå i nesten alle tilfellene.

I dette utvalget er nesten hele karakterskalaen benyttet, og det ga et godt utgangspunkt for å drøfte forståelse og vurdering av de ulike bokstavkarakterene. Kommisjonen bemerker at utvalget ikke var representativt i forhold til fordelingen av karakterer.

Det er avvik i forhold til ordinær karakter, som var bedre, på fire av oppgavene.

Våren 2007 var prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver for alle institusjonene som inngikk i undersøkelsen (UiO, UiB, NTNU, UiT):

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	24	39	26	8	3	0	74

I oppsummeringen av diskusjonen kom kommisjonen fram til følgende spørsmål som man ønsker å fremme i forbindelse med vurdering av masterkandidater:

- Er bokstavkarakterskalaen slik den er i dag tilfredsstillende, eller er kategoriene for store? Bør man åpne for pluss/minus eller blandede karakterer?
- Ønsker man å vende tilbake til praksisen med tremannskommisjoner, og skal veileder være med i kommisjonen?
- Skal man på noe punkt i vurderingsprosessen ta kandidatenes tidsbruk, progresjon og innsats i betraktning?

2.4.8 Idrett

Kommisjonen besto av fem medlemmer som vurderte fem masteroppgaver, en fra hver av institusjonene som gir masterutdanning i idrett.

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Medlem 5
1	B	B	C	C	B
2	C	D	B	B	C
3	B	C	B	D	C
4	C	C	F	D	C
5	A	C	B	A	D

Kommisjonsmedlemmene har gitt en begrunnelse for vurderingen av de ulike oppgavene, mens det er fagrådet som kommenterer resultatene. På flere av oppgavene er det sprik på inntil to- tre karaktertrinn mellom medlemmene. Fagrådet peker på at en forklaring på spriket kan være at idrettsfaget består av mange forskjellige fagområder med ulike teoretiske og metodologiske rammer. Denne kommisjonens medlemmer var ikke like godt kjent med teori og metode i alle oppgaver. Et slikt problem oppstår ikke i ordinære kommisjoner der alle medlemmene har spisskompetanse på det tema oppgaven omhandler. Kommisjonen stiller spørsmål om omfanget i form av studiepoeng har betydning for karaktersettingen og om naturvitenskapelige oppgaver bedømmes med bedre karakter enn samfunnsvitenskapelige.

Fagrådet ser dette arbeidet som nyttig for å få en mer enhetlig bedømming av masteroppgavene innen idrett.

Prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver ved NIH og HiT var slik våren 2007:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	38	53	9	0	0	0	34

B er hyppigste karakter. Andelen av A + B er over 90 % og bare tre karaktertrinn er brukt.

2.4.9 Informatikk

Kommisjonen har bestått av seks personer fra fire forskjellige institusjoner (NTNU, HiØ, HiB og UiB), og den har vurdert fem masteroppgaver, alle innenfor software engineering, og alle fra samme studiested (NTNU).

Rapporten gjør ikke rede for hvordan de enkelte medlemmene av kommisjonen har vurdert hver enkelt besvarelse, men sier at man har kommet frem til en omforent karakter for hver oppgave, og at det i denne prosessen har vært en god konsensus om hvilke elementer som er positive og negative i de enkelte oppgavene. Man sier videre at avvikene i de initielle karakterforslagene var innenfor det spennet som må forventes, og innenfor det spennet som ofte forekommer mellom faglærer og sensor i en normal evalueringsprosess.

Kommisjonen har kommet frem til karakteren B for en av de fem besvarelsene, mens den har vurdert de fire andre besvarelsene til karakteren C. Ordinær karakter på disse oppgavene sammenholdt med kommisjonens vurdering i parentes var følgende: A (C), A (B), C (C), A (C), A (C). Her er det avvik, og ordinær karakter var bedre enn kommisjonens vurdering på fire av oppgavene.

Kommisjonen peker på at det innen faget fins ulike fagdisipliner og tradisjoner, og at kommisjonen derfor fant det vanskelig eksplisitt å angi kriterier for de ulike karakterene utover det som ligger i den generelle kvalitative beskrivelsen av karakterskalaen. Det trengs et mer omfattende arbeid for å nå dette målet.

Alle oppgavene var hentet fra NTNU som hadde følgende karakterfordeling i 2007:

	A	B	C	D	E	F	Sum	Antall
%	22	39	26	4	4	4	100	23

Karakterfordelingen viser en dominerende bruk av karakterene A, B og C, mens karakterene D, E og F bare brukes unntaksvis.

2.4.10 Internasjonal helse

Kommisjonen bestod av fire medlemmer fra UiB (2) og UiO (2). Den vurderte fem masteroppgaver fra to ulike mastergradsopplegg innen feltet "Internasjonal helse".

Alle panelmedlemmene ga karakter på alle fem oppgavene. Paneldeltakerne kjente ikke til opprinnelig karakter, bortsett fra i ett tilfelle. Kommisjonen konkluderer med at karaktersettingen stort sett er sammenfallende (maks en halv karakter forskjell) blant medlemmen. I tre tilfeller hadde ett av kommisjonsmedlemmene annen oppfatning av karakter enn de øvrige medlemmene.

På tross av sammenfall i karaktersettingen på de utvalgte oppgavene, uttrykker kommisjonen usikkerhet omkring bruken av karakterskalaen. Det er en klar tendens til at karakteren B blir den

hyppigst brukte. Ellers er det stort sett A og C som blir brukt. Kommisjonen begrunner dette med at C oppfattes til å være en dårlig karakter internasjonalt. Kommisjonen mener videre at det ikke er riktig å bruke hele skalaen (med normalfordeling) fordi kullene er små (15-20) og fordi studentene er sterkt selektert. Studentene får normalt ikke levere oppgaver som ligger an til å få D eller dårligere.

Kommisjonen etterlyser større grad av utveksling av sensorer mellom Oslo og Bergen, noe som skjer i liten grad nå.

Kommisjonen har data for karakterfordelingen på alle masteroppgavene ved UiO og UiB i 2004-07 som er:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	20	51	20	6	3	0	118

Man ser her at B er den hyppigst gitte karakteren og at det kun er et fåtall som gis karakteren D eller dårligere.

2.4.11 Kunsthistorie

Fagrådet har vurdert fem oppgaver, en fra hvert av universitetene. Av de fem oppgavene var det tilnærmet enighet om to. For den tredje oppgaven var det et visst sprik, men likevel konsentrert slik at en kommisjon i de fleste tilfellene ville ha blitt enig om karakteren. Også for den fjerde oppgaven var det et visst sprik, men ikke mer enn én karakter forskjell mellom beste og dårligste. I den femte oppgaven var avstanden fra beste til dårligste altfor stor.

Fagrådet kom til den konklusjonen at bak tildels sprikende karakterer ligger det vurderinger som tross alt er nokså like. Et hovedproblem synes å ligge i ulik praksis når det gjelder hvor mye vekt man skal legge på formale feil og mangler. Dette er noe fagmiljøet bør ta opp til drøfting. Videre bør man drøfte hvor viktig det er at sensorene er spesialister i det aktuelle emnet.

Ordinær karakter for disse oppgavene sammenholdt med panelets vurdering i parentes var: A (A), C (C), A (B), B (C), B (B). Det er avvik i forhold til ordinær karakter, som var bedre, på to av oppgavene.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	21	31	31	17	0	0	42*

*oppgaver fra UiO, UiB og NTNU

2.4.12 Latin

Kommisjonen bestod av fire medlemmer fra UiO, UiB og NTNU. Den vurderte fem hovedoppgaver/masteroppgaver fra UiO og UiB. Kommisjonens vurdering sammenholdt med ordinær karakter, som ikke var kjent for kommisjonen, var følgende:

Oppgave	Kommisjonens vurdering	Ordinær karakter
1	D	D
2	A	A
3	F	B
4	C/D	C
5	A	A

Karakterforslagene fra de enkelte medlemmene i kommisjonen er ikke oppgitt, men det er opplyst om at det er enighet om karaktersetningen på fire av oppgavene, mens det er stor uenighet om oppgave 3. Det er i stor grad sammenfall mellom kommisjonens vurdering og ordinær karakter med unntak av oppgave 3.

Kommisjonen mener at "det ikke bør foretas ny normalfordeling på MA-nivå", og den vurderer det slik at en gjennomsnittlig god oppgave vil ligge mellom B og C.

2.4.13 Lærerutdanning (spesialpedagogikk)

Nasjonalt råd for lærerutdanning oppnevnte en kommisjon på fire medlemmer (fra HiST, HiH, HiSF, UiT) som har vurdert fem masteroppgaver innen feltet spesialpedagogikk. Kommisjonen har satt felles karakter og begrunnet og diskutert karaktersetningen.

Kommisjonen redegjør for utfordringer knyttet til oppdraget, vurderingsprinsipper og kriterier og den konkrete vurderingen av de enkelte masteroppgavene.

Det er ikke opplyst i rapporten om eventuelle karakterforslag fra de enkelte kommisjonsmedlemmene og om det er uenighet om vurderingene i kommisjonen. Rapporten gir således ikke grunnlag for å vurdere om det er en felles forståelse for bruken av karakterskalaen.

Karakterforslagene fra kommisjonen er: C, C, D/F, D, E. Oppgave 3 blir vurdert til D dersom det aksepteres at den ligger innenfor spesialpedagogikk. Kommisjonen reiser spørsmål ved om den kan sies å ligge innenfor spesialpedagogikk. Dersom det ikke aksepteres, foreslås karakteren F.

Ordinær karakter på disse oppgavene var: A, C, B, B, B. Det er avvik mellom ordinær karakter, som var bedre enn kommisjonens vurdering på fire av oppgavene.

Kommisjonens karakterforslag skiller seg fra fordelingen i de fleste andre fagene som er omtalt i denne rapporten, og det kan virke som det utvalget av oppgaver som kommisjonen har vurdert ikke er representativt.

Karakterfordelingen på masteroppgaver våren 2007:

%-ford	A	B	C	D	E	F	Antall
Sum	17	40	29	8	3	3	215*

* oppgaver fra UiO, NTNU og UiS

B er hyppigste karakter, men hele skalaen er tatt i bruk.

2.4.14 Matematikk

Kommisjonen har bestått av fire medlemmer fra NTNU, UiT, UiB og UiO, og den har vurdert fem besvarelser i statistikk. Medlemmene har vurdert besvarelsene individuelt uten å kjenne ordinær karakter, og de har gitt kommentarer til de ulike besvarelsene. Tre av medlemmene har satt karakterer på besvarelsene, som fremgår av følgende tabell.

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Ordinær karakter
1	B	A	B	B
2	B	B	B	A
3	A	B	A	A
4	C	C	C	C
5	A	B	A	A

Det er stor grad av samsvar i vurderingene mellom de ulike medlemmene, og dette er også noe kommisjonen bemerker i sin oppsummering. Et område hvor vurderingene har vært litt ulike er hvor stor grad som skal legges på presentasjonsteknisk kvalitet. For en av oppgavene er det avvik mellom kommisjonens vurdering og ordinær karakter.

Kommisjonen peker på følgende fire momenter som sentrale i vurdering av karakter: (i) Evne til å gi en helhetlig presentasjon av oppgavetemaet, oppnådde resultater og hvordan de forholder seg til etablert kunnskap i feltet. (ii) Evne til å bruke matematiske verktøy på en god og korrekt måte, herunder også matematisk notasjon. (iii) Presentasjonsteknisk kvalitet, med bl.a. godt språk og god figurbruk. (iv) Faglig kreativitet og egne bidrag til utvikling av matematiske metoder.

I tillegg må det korrigeres for vanskelighetsgrad av oppgavetema og grad av bidrag fra veileder. Disse faktorene er vanskelig å vurdere bare på grunnlag av den skriftlige oppgaven, og må skje i samråd med veileder.

Det er vanskelig å angi en god karakterstatistikk for matematikk, da faget inngår i flere tverrfaglige masterprogrammer. Det er også en del steder hvor antall oppgaver er færre enn 5, og hvor DBH derfor ikke opplyser om resultatene. Inntrykket er imidlertid at de fleste besvarelsene får karakter A - C, at karakteren B er den vanligste, og at D brukes sjelden. Kommisjonen gir også uttrykk for dette i sin rapport.

2.4.15 Musikkvitenskap

Kommisjonen bestod av fem medlemmer som har karaktersatt fem oppgaver med begrunnelse. De forskjellige karakterforslagene og ordinær karakter var følgende:

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Medlem 5	Ordinær karakter
1	A	A	C/D	C/D	A	D
2	C	D/C	A	C	A	B
3	B	D	D	E	C	C
4	A	B/A	A	B	A	A
5	C	E	B	C	A	A

Det er betydelig sprik mellom kommisjonsmedlemmene på de fleste oppgavene. Det er også avvik mellom gjennomsnittlig karakterforslag og ordinær karakter. Kommisjonen har ikke gitt samlet rapport og vurdert graden av felles forståelse i karaktersettingen.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	25	45	10	10	10	0	20

* oppgaver fra UiO og NTNU

B er hyppigste karakter, men hele skalaen er tatt i bruk.

2.4.16 Nordisk språk og litteratur

Kommisjonen besto av fire medlemmer fra UiB, NTNU, UiT og UiO. Den vurderte fem masteroppgaver innen litteratur. Kommisjonen diskuterte begrunnelsene for karakterene via e-post. Vurderingsnotatene fra medlemmene har krysset hverandre underveis slik at det har vært muligheter for en viss indre påvirkning i kommisjonen, men sensorene har sett det som et mål å sette selvstendige karakterer. Kommisjonen viser til gjennomgående stor overensstemmelse i vurderingskriteriene; problemstilling, bruk av teori, forhold til annen forskning, den vitenskapelige gjennomføringen og mer formelle trekk som struktur, vitenskapelig apparat og språkføring. De beste oppgavene ble sett på som reelle forskningsbidrag.

Oversikt over de enkelte oppgaver og karakterforslag som ble gitt:

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Ordinær karakter
1	A	A	A+	A	A
2	B	C+	C+	C/B	C
3	D	E	D+	E	A
4	D/C	D	C-	D/C	C
5	C-	D/C	D/C	C	B

Som tabellen viser er det stor grad av konsensus om bruken av karakterskalaen mellom den nasjonale kommisjonens medlemmer. Ulikhetene som vises ved karaktersetting av oppgave 2 knyttes til hvordan man bedømmer det teoretiske nivået i forhold til at grunntekst og problemstilling har høyt vanskelighetsnivå. Kommisjonen viser til problemer med den grovmaskede karakterskalaen, hvor særlig karakteren C ser ut til favne vidt. Der hvor det praktiseres justerende muntlig er det typisk at besvarelser som vipper mellom C og B vil kandidaten kunne snakke seg frem til en B. Kommisjonen har ikke kjent de opprinnelige karakterene til oppgavene, og stiller spørsmålstegn ved det lave innslaget av den vanligvis hyppig gitte karakteren B. Som grunn for dette angir kommisjonen at det enten skyldes utvalget besvarelser, eller at kommisjonen er strengere enn vanlige kommisjoner som inneholder veileder.

Ordinær karakter sammenholdt med karakterpanelets vurdering viser at det for tre av oppgavene er avvik mellom ordinær karakter, som er bedre, og kommisjonens vurdering.

Karakterstatistikken for våren 2007 for UiO, UiB og NTNU samlet, viser at hele karakterskalaen blir brukt med unntak av karakteren E. Den viser samtidig at våren 2007 fikk ca. 70 % av kandidatene enten A eller B.

Samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver våren 2007:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	19	49	24	8	0	0	37*

* oppgaver fra UiO, UiB og NTNU

2.4.17 Pedagogikk

Kommisjonen bestod av fire medlemmer fra UiO og NTNU. Den vurderte fem masteroppgaver innen feltet "Pedagogikk".

Alle panelmedlemmene ga karakter på alle fem oppgavene, og kommisjonen gir en samlet sensorvurdering av de enkelte oppgavene. Tre av oppgavene gis karakteren D, én gis karakteren C og én gis karakteren B.

Kommisjonen hevder å ha opplevd stor grad av enighet om hvilke kriterier som skal legges til grunn for vurderingene, men sensorene vektlegger ofte de ulike delene av en masteroppgave ulikt, og oppfatninger av karakternivå kan av den grunn variere en del fra sensor til sensor.

Kommisjonen mener det er ønskelig, av hensyn til studentenes rettssikkerhet, å la vurderingskomiteene bestå av mer enn to personer.

Ordinær karakter på disse oppgavene sammenholdt med kommisjonens karaktervurdering i parentes var følgende: C (D), B (B), B (D), B (C), C (D). På fire av oppgavene var ordinær karakter bedre enn kommisjonens vurdering.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen (UiO og UiB):

	A	B	C	D	E	F	Sum	Antall
%	39	33	17	6	6	0	100	18

Når en tar i betraktning den samlede karakterstatistikken innen pedagogikk, kan det tyde på at kommisjonen ikke har fått et representativt utvalg oppgaver til vurdering. Som vi ser er A den hyppigst gitte karakteren nasjonalt, mens det ikke ble funnet noen A'er blant de fem oppgavene som er vurdert her. Samtidig ser vi at karakteren D nesten ikke blir brukt (kun én besvarelse våren 2007), mens kommisjonen vurderer tre av fem oppgaver til å være D. Alternativt er ikke sensurkommisjonen representativ for de som vanligvis sensurerer masteroppgaver i pedagogikk.

2.4.18 Psykologi

Kommisjonen bestod av fire medlemmer fra UiO, UiB, NTNU og UiT. Den vurderte fire masteroppgaver i psykologi. Medlemmene satte karakterforslag uavhengig av hverandre og uavhengig av ordinær karakter. Fordelingen er som følger:

Oppgave	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Ordinær karakter
1	A	B+	A	A	A
2	D	C+	C	B-	C
3	C+	C	C	B-	A
4	B-	A-	B	B	C

Blant medlemmene i kommisjonen er det nokså stor enighet om hvordan skalaen skal benyttes. Det er imidlertid et relativt stort avvik i forhold til ordinær karakter for to av oppgavene. Dette avviket går begge veier.

Kommisjonen gir uttrykk for at det er først og fremst karakterfastsettingen i førsteårsstudiene i psykologi som bør kvalitetssikres siden disse er avgjørende for opptak til profesjonsstudiene. Det foreslås derfor at det blir lagt vekt på dette i framtidige undersøkelser.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen:

	A	B	C	D	E	F	Sum	Antall
%-ford	32	37	21	7	4	0	100	57*

* oppgaver fra UiO og NTNU

Hele skalaen brukes. A og B utgjør nesten 70 %. B er hyppigste karakter.

2.4.19 Religionsvitenskap

Kommisjonen besto av fire medlemmer fra UiB, NTNU, UiT og UiO. Den vurderte fem masteroppgaver og kommisjonens medlemmer karaktersatte oppgavene individuelt. Kommisjonen diskuterte deretter karaktersetningen på et møte. Det fremkommer ikke av rapporten den enkelte sensors vurdering av de ulike oppgavene. I det samlede materialet på fem oppgaver er det gitt B(3) og C(2). Det har tydelig vært diskusjoner rundt to av B-kandidatene.

Kommisjonen har gitt grundig argumentasjon for de ulike karakterene, dersom disse slås sammen er det tydelige trekk ved de to karakterene. Sensorrapporten kan tjene som utgangspunkt for et eventuelt videre arbeid med detaljering av kravene til de ulike karakterene på masteroppgaver:

B – Klart avgrenset oppgave som er gjennomført etter planen. Godt gjennomført empirisk undersøkelse. Poengterte analyser. Sterk teoribeherskelse, men tynt materiale. Mangler teoretisk dybde og brede perspektiver. Lite original i tema eller teori.

C – Gode beskrivelser. Reiser tankevekkende spørsmål. Ambisiøst prosjekt som mangler den empiri og teoretiske avklaring som kunne gjort gjennomføringen vellykket. Problemstillinger, analyser og konklusjoner blir for enkle, men tilføyer likevel innsikt. Fortellende fremstilling, mindre drøfting.

I denne sammenheng er det imidlertid ikke mulig å konkludere hvorvidt det er en felles forståelse for bruken av karakterskalaen mellom de ulike sensorene.

Ordinær karakter sammenholdt med karakterpanelets vurdering i parentes var følgende på disse oppgavene: A (B), C (C), C (C), B(B), B (B). Her er det stor grad av sammenfall.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	50	40	10	0	0	0	10*

* oppgaver fra UiB

Karakterstatistikken viser at kun de øverste tre karaktertrinnene A-C ble brukt.

2.4.20 Samfunnsøkonomi

Kommisjonen bestod av fem medlemmer fra UiB, UMB, NTNU, UiO og NHH. Den vurderte fem masteroppgaver innen feltet samfunnsøkonomi.

Alle panelmedlemmene leste og karaktersatte alle fem oppgavene, og kommisjonen gir en samlet sensorvurdering av de enkelte oppgavene. To av oppgavene gis karakteren A, én gis karakteren B og to gis karakteren C. Dette er en "representativ" spredning i forhold til samlet karakterfordeling på masteroppgaver våren 2007 (se tabell). B er den mest hyppig brukte karakteren, og gis for nesten 60 % av besvarelsene. A og C gis i like store andeler og for ca 20 % av besvarelsene. Karakter D eller lavere ble ikke gitt våren 2007.

Kommisjonen hadde i stor grad sammenfallende oppfatning av karakternivået, spesielt på de beste oppgavene. Bruken av karakterskalaen generelt blir ikke kommentert av kommisjonen, men de etterlyser å få innsikt i opprinnelig gitt karakter for sammenligning.

Ordinær karakter sammenholdt med karakterpanelets vurdering i parentes var følgende på disse oppgavene: B (B), C (C), A (A), C (C), A (A). Her er det fullstendig sammenfall.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	21	59	21	0	0	0	34*

* oppgaver fra UiB, NTNU og NHH

2.4.21 Sosialantropologi

Kommisjonen har hatt fire medlemmer fra UiB, UiO, UiT, NTNU, som har vurdert fem masteroppgaver. Alle medlemmene har skrevet en evaluering på omkring en halv side på hver av oppgavene, og deretter har vurderingene blitt diskutert i et telefonmøte.

Rapporten fra kommisjonen peker innledningsvis på problemet ved å vurdere flere oppgaver av forskjellig art, hvor medlemmene i enkelte tilfeller ikke har god kjennskap til spesialisert litteratur. Vurderingene av de fem oppgavene ligger overveiende i intervallet fra A til C, og dette er også i samsvar med karakterfordeling på masteroppgaver i dette faget. For tre av oppgavene (3 – 5) har det vært stor grad av enighet i vurderingene, mens det var større uenighet ved de to siste oppgavene (1 og 2). Oppgave 2 oppfattes som svært annerledes, og derfor også problematisk å evaluere. Den har tydelige sterke og svake sider, som har blitt

vektlagt forskjellig av kommisjonens medlemmer, men det ble likevel en konsensus om karakteren C i den etterfølgende diskusjonen.

Rapporten diskuterer ulike kriterier ved vurdering av masteroppgaver, og det ser ut til å være enighet om at man fremfor alt ønsker et rikt empirisk materiale og en analyse hvor egne empiriske funn styrer valg av teori og begreper. Kommisjonens medlemmer var også svært enige i vurderingen av de beste oppgavene, og man gir uttrykk for at det er klar enighet om hva som kjennetegner en god A-oppgave. Det er imidlertid ikke alltid like lett å innhente et slikt empirisk materiale, og det kan være noe ulike vurderinger av hvordan studenten har håndtert slike begrensninger uten at dette er et tegn på uenighet om bruken av karakterskalaen.

Oversikt over vurderingene av de ulike oppgavene sammenholdt med ordinær karakter:

	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Ordinær karakter
Oppgave 1	B	C	A	B	A
Oppgave 2	D	C	B	C/D	B
Oppgave 3	A/B	A	B/C	A/B	B
Oppgave 4	B/C	B	B/C	B/C	C
Oppgave 5	A/B	B/A	A	A/B	B

Det er mindre avvik mellom gjennomsnittskarakteren og ordinær karakter. Disse avvikene går begge veier.

Ordinær karakter sammenholdt med karakterpanelets vurdering i parentes var følgende på disse oppgavene: A (B), B (C), B (B), C (B), B (A). Det er avvik på fire av oppgavene, avvikene går begge veier.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	24	56	18	0	2	0	45*

* oppgaver fra UiO og UiB

Her har 80 % av studentene fått A eller B, og bare en oppgave har fått dårligere karakter enn C.

2.4.22 Sosialt arbeid

Kommisjonen har bestått av fire personer fra tre forskjellige institusjoner (HBO, HiO og NTNU). Den har vurdert seks masteroppgaver, to fra hvert av de tre studiestedene. Sensorene kjente til opprinnelig karakter bare for oppgavene fra eget studiested, og denne ble gjort kjent for de andre først etter at man hadde diskutert oppgavene.

Kommisjonens medlemmer har i stor grad hatt sammenfallende vurderinger av de ulike masteroppgavene, og bare en av dem (Oppgave 5) ser ut til å ha vært vanskelig å vurdere. Kommisjonen gir også i sin rapport uttrykk for at det var en høy grad av enighet, og de observerte avvikene ikke så ut til å være systematiske. Man har vært enige om oppgavens sterke og svake sider, men i enkelte tilfeller vektlagt dem litt forskjellig.

Rapporten gjør rede for hva slags argumenter som de enkelte medlemmene brukte for de ulike karakterene. Det gjelder blant annet i hvilken grad oppgavene gir ny kunnskap, presenterer relevant teori på en selvstendig måte, gjør bruk av teorien i analysen, etc. Det ser ut til at man har fungerende og operasjonelle kriterier for de ulike karakterene. For skillet mellom B og C ble kandidatens egnethet for et doktorgradsstudium trukket frem, siden karakteren B kvalifiserer for dette.

En av oppgavene var skrevet på artikkelform, mens de fem øvrige var monografier. Artikkelformen er uvanlig i dette faget, og kommisjonen gir uttrykk for at det trengs tydeligere retningslinjer for denne formen. De anbefaler spesielt et krav om at studenten redegjør for hvilket tidsskrift artikkelen er rettet mot, slik at artikkelen lettere kan bedømmes på egne premisser. Også krav til omfang av en oppgave på denne formen bør diskuteres.

Oversikt over vurdering av de ulike oppgavene samt ordinær karakter:

	Oppgave 1	Oppgave 2	Oppgave 3	Oppgave 4	Oppgave 5	Oppgave 6
Vurdering	AABB	CDDD	BCCC	ABBB	ABC	CCC
Ordinær karakter	B	D	B	B	B	C

Det er små avvik i forhold til ordinær karakter.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik ved de institusjonene som inngikk i undersøkelsen (HBO, HiO og NTNU):

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	7	79	14	0	0	0	14

Her er karakteren B den klart dominerende, og dette semesteret har alle besvarelsene fått karakteren A, B eller C.

2.4.23 Sosiologi

Kommisjonen bestod av fem medlemmer fra UiB, HBO, UiTø, UiO og NTNU. Den vurderte fem masteroppgaver innen feltet sosiologi.

Kommisjonen mener at det har vært rimelig overensstemmelse i vurderingen av oppgavene. I den grad det har vært store forskjeller i karaktersetting er dette i større grad grunnet i sensorenes forskjellige vektlegging av styrker og svakheter enn forskjellig forståelse av karakterskalaen.

Kommisjonen erfarer at karakteren C har blitt en for stor og omfattende kategori, og at forskjellene mellom gode og dårlige C'er er stor. Samlet karakterfordeling for våren 2007 (se tabell nederst) viser at B er den hyppigst brukte karakteren. A og D gis i liten grad (hhv 6 og 8 %), mens E og F ikke gis. Også for sosiologi brukes karakterskalaen "smalt" (stort sett C og B).

Kommisjonens vurdering av oppgavene, individuelt og felles, samt ordinær karakter:

	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3	Medlem 4	Medlem 5	Felles	Ordinær karakter
Oppgave 1	C-	C	C-	D	C/D	C/D	C

Oppgave 2	C-	C	D+	D	B	C/D	B
Oppgave 3	C	B	B+	B	C+	B/C	B
Oppgave 4	B	B	B	B+/A	B+	B	B
Oppgave 5	B	A	A-	B+	B+	A/B	B

Det er avvik i karakteren på fire av oppgavene. Hovedtendensen er at ordinær karakter var bedre.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver slik:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	6	55	31	8	0	0	51*

* oppgaver fra UiO, UiB, og NTNU

2.4.24 Statsvitenskap

Kommisjonen bestod av 5 medlemmer fra UiO, UiB, UiT, UiA og HBO. Den vurderte ti masteroppgaver i statsvitenskap.

Kommisjonen foretok et utvalg fra ulike fagmiljøer blant oppgaver som hadde fått karakteren B. Kommisjonsmedlemmene vurderte oppgavene individuelt og har ikke diskutert seg fram til en samlet karakter.

Selv om alle oppgavene hadde fått B ved ordinær sensur, konkluderer kommisjonen med at det er markante forskjeller på de oppgavene som ble vurdert. Tre av de ti oppgavene ble vurdert som klare B-er. Flertallet av oppgavene som er vurdert, holder etter kommisjonsmedlemmenes mening ikke en standard som tilsier B som karakter. Etter karakterforslagene ville seks oppgaver fått C og en fått D som karakter.

Det er stor grad av enighet blant medlemmene i kommisjonen.

I rapporten er også karakterfordelingen for 2006 kommentert. Halvparten av masteroppgavene hadde fått karakteren B, mens 15 % hadde fått A, 30 % C og 5 % D. Det er en god del variasjon mellom lærestedene, og andelen A + B varierte fra 90 % ved Adm.org UiB til 47 % ved UiT.

Våren 2007 var samlet prosentvis karakterfordeling på masteroppgaver:

	A	B	C	D	E	F	Antall
%	9	54	36	1	0	1	104*

* oppgaver fra UiO, UiA, UiB, NTNU, UiT

2.4.25 Sykepleievitenskap og helsefag

Fagrådet i helsevitenskap har foretatt en kartlegging av forhold som kan ha betydning for karaktersetting på masteroppgaver. Denne kartleggingen var planlagt før opplegget for 2007 var fastlagt, og den kommer i stedet for det anbefalte opplegget fra UHR. Vi gjengir her hovedpunktene i rapporten:

- Rammer for gjennomføring av masteroppgaven:
 - de fleste studieretningene har masteroppgaver med omfang på 60 studiepoeng, en studieretning har 45 studiepoeng og to har 30 studiepoeng

- de fleste studieretninger har ikke fastsatt tidsramme, en studieretning ved UiB har en absolutt tidsramme for hele masterstudiet på 2 år, en studieretning ved NTNU har begrenset tidsbruken til 4 år
- normert sidetall er 50-100 sider for monografi og 30-50 sider for artikkelformat, lavest for studieretningene med 30 studiepoengs oppgaver
- faktisk tidsbruk på masteroppgavene varierer fra 1,6 semester til 5 semester på oppgaver sensurert i 2004-06.
- Gjennomføring:
 - For fulltidsstudenter tatt opp i 2003 varierte gjennomføringsgraden etter 4 år fra 42 til 100 %
 - En liten andel av studentene gjennomfører på normert tid (8 % av 2004-kullet var ferdig etter 2,5 år)
 - Frafallsprosenten (andel studenter som var sluttet) varierte fra 0 til 23 % for 2003-kullet
- Veiledning:
 - Omfanget av veiledning varierer fra 15 timer (30 studiepoengs oppgave) til 50 timer. Omregningsfaktorene for individuell veiledning varierer fra 2 til 4, mens gruppeveiledning varierer fra 1 til 2.
- Sensurering og eksamen:
 - Ved 10 av 13 studieretninger er det veileder som foreslår ekstern sensor. Det blir pekt på at dette kan reise spørsmål om eksamenskommisjonens habilitet
 - Veileder er medlem i kommisjonen ved sju av studieretningene, og har overalt anledning til å være til stede i kommisjonens
 - Det bør diskuteres om det bør være lik praksis med hensyn til veileders rolle i forhold til kommisjonen og at veileder kobles fra vurderingen i størst mulig utstrekning
- Karakterer:
 - Karakterstatistikken for hoved- og masteroppgaver i 2004, 2005 og 2006 viser at 65 % fikk A eller B, 32 % fikk C, mens 4 % fikk E eller F
- Evaluering av veiledning:
 - Student- og lærerevaluering av veiledningen på masteroppgaven forekommer i liten utstrekning

Karakterpanelet anbefaler at problemstillingene bør diskuteres videre i fagmiljøene og i fagrådet.

2.4.26 Utviklingsstudier

Kommisjonen bestod av fire medlemmer fra UMB, UiO og UiB. Kommisjonen vurderte fem masteroppgaver fra UiA. Kommisjonens vurdering sammenholdt med ordinær karakter var følgende:

	Medlem 1	Medlem 2	Medlem 3 og 4	Ordinær karakter
Oppgave 1	C	E/D	F	C
Oppgave 2	B	C	D	B
Oppgave 3	B	C+/B-	C	B
Oppgave 4	D	D	B	B
Oppgave 5	A	B/A	D	B

Det er sprik mellom medlemmene i kommisjonen. Det er også avvik i forhold til ordinær karakter. Hovedtendensen er at ordinær karakter var bedre enn kommisjonens vurdering.

Kommisjonen gir uttrykk for at noe av grunnen til den store variasjonen kan være at denne gjennomgangen ikke har vært lik en vanlig eksamens-/oppgavesensur, siden medlemmene vanligvis vil enes om en felles karakter der ulike argumenter blir veid opp mot hverandre. Medlemmene hadde heller ikke drøftet vurderingskriteriene på forhånd. Det blir gitt uttrykk for at det er behov for sterkere samordning innen fagfeltet.

2.4.27 Økonomi og administrasjon

Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning har utarbeidet en samlet karakterstatistikk for masterutdanningene i økonomi og administrasjon for studieåret 2006-07. Det er ikke foretatt vurdering av oppgaver, men statistikken gir nyttig informasjon om karakterbruken og om variasjoner mellom institusjonene.

Totalt er det registrert karakterer for 519 oppgaver. 41 % har fått karakteren A, mens 42 % har fått B, 13% har fått C og 3% karakteren D, knapt 1 % har fått E og F.

% fordeling	A	B	C	D	E	F	Antall	Snittkarakter
NHH	49	42	8	2	0	0	207	4,37
UiA	46	39	15	0	0	0	39	4,31
HBO	45	38	15	2	0	0	53	4,26
BI	43	42	8	7	0	0	60	4,22
UiS	33	47	20	0	0	0	15	4,13
HiM	42	30	21	2	2	2	43	4,10
UiT	19	63	19	0	0	0	16	4,00
HiSt	24	51	22	2	0	0	41	3,98
HiBu	29	54	8	0	8	0	24	3,96
UMB	14	43	29	14	0	0	21	3,57
Total	41	42	13	3	0,6	0,2	519	4,21

Det er også beregnet snittkarakter² som varierer fra 3,57 til 4,37. Gjennomsnittskarakter for alle er 4,21, som er en del høyere enn karakter B.

Det er også rapportert karakterfordeling for andre masteremner enn masteroppgaven, og her er det en større andel som får karakterene C, D, E og F. NHH har følgende karakterfordeling for følgende tre typer emner: (a) masteroppgaver, (b) mastergradsemner med såkalt "skoleeksamen" og (c) mastergradsemner med såkalt "alternativ evaluering":

% fordeling	A	B	C	D	E	F	Antall	Snittkarakter
Masteroppgaver	49	42	8	2	0	0	207	4,37
Masteremner, skoleeksamen	14	37	32	13	3	2	4423	3,45
Masteremner, alternativ vurdering	30	50	16	4	0,5	0,1	919	4,05

Også ved de andre institusjonene er det tilsvarende forskjeller mellom ulike eksamenstyper. Det er rapportert statistikk for muntlig eksamen ved to av institusjonene. Ved denne eksamenstypen er det høy andel A og B (86 % og 97 %) og høy gjennomsnittskarakter.

I rapporten er det ikke drøftet om forskjellene i karakterer skyldes ulik bruk av skalaen eller andre forhold.

² Omregningstabell: A = 5, B = 4, C = 3, D = 2, E = 1, F = 0

2.5 Oppsummering

Formålet med opplegget for undersøkelsene i 2007 var at vurderingen av et begrenset antall masteroppgaver i nasjonale kommisjoner og diskusjonen om karaktersettingen skal bidra til felles forståelse av bruken av skalaen. Rapportene viser at de fleste karakterpanelene³ har fulgt det anbefalte opplegget, og det synes som diskusjonen om vurderingskriterier og karaktersetting har vært nyttig. Rapportene vil være et viktig materiale for det videre arbeidet i fagmiljøene. Noen av karakterpanelene har foretatt undersøkelser som ledd i egne opplegg, og de har lagt fram viktig informasjon og grunnlagsmateriale.

Som det går fram av sammendragene i pkt 2.4 gir de fleste kommisjonene uttrykk for at det i hovedsak er enighet blant medlemmene om karaktersettingen. I de tilfellene det er satt felles karakter, har det vært lett å oppnå konsensus.

Selv om det er sprik i karaktersettingen i noen tilfeller, synes avvikene å være mindre innad i kommisjonen enn i forhold til med ordinær karakter. Det er en del variasjoner, men hovedtendensen er at de nasjonale kommisjonene er strengere i karaktersettingen enn det som var tilfellet ved ordinær eksamen. Der vi har mulighet for å sammenligne ordinær karakter med vurderingen i kommisjonen, finner vi at ordinær karakter var bedre enn kommisjonens vurdering i 46 oppgaver, mens det var sammenfall i 43 og dårligere karakter i 6. Her må det imidlertid bemerkes at de nasjonale kommisjonene er sammensatt på en annen måte og har en annen rolle enn de ordinære eksamenskommisjonene. Vurderingsgrunnlaget er også et annet ved at kommisjonene ikke har informasjon om veileders bidrag, nærmere informasjon om studieopplegg og spesielle forhold.

Noen av kommisjonene peker på at det er den del usikkerhet og ulike praksis med hensyn til hvilken betydning omfanget av oppgaven målt i studiepoeng, sidetall og formalia skal tillegges. Dette er forhold som fagmiljøene bør avklare gjennom studieplaner eller sensorveiledninger.

Flere av kommisjonene peker på at det fortsatt er for stor andel som får A og B på masteroppgavene. Fagrådet i allmenn litteraturvitenskap har i sin rapport drøftet karaktersettingen i forhold til opprinnelig karakter og konkluderer med at flere oppgaver som hadde fått karakteren B, burde fått C. Kommisjonen i statsvitenskap, som har undersøkt masteroppgaver som alle hadde oppnådd karakteren B, konkluderer med at det er markante kvalitetsforskjeller på de oppgavene som ble vurdert. Bare en mindre del av oppgavene ble vurdert til B av denne kommisjonen.

Kommisjonene er bedt om å vurdere et lite antall oppgaver fordi det ville bli for arbeidskrevende å foreta et representativt utvalg. Det er heller ikke de statistiske materialet, men den kvalitative diskusjonen som er vektlagt i denne undersøkelsen. I tillegg til rapportene fra kommisjonene har analysegruppen samlet inn data om karakterfordelingen på alle masteroppgavene i de aktuelle fagmiljøene. Hovedbildet er fortsatt at andelene som får karakterene A + B i de fleste fag er om lag 2/3. Hele skalaen brukes i noen fag, men det er en annen fordeling enn på lavere nivåer.

³ Karakterpanel blir her brukt om fagråd, nasjonale råd og profesjonsråd. De fleste av disse har oppnevnt nasjonale kommisjoner som har vurdert og karakterset et lite antall masteroppgaver

Vurderingen av om det er riktig bruk av skalaen skal gjøres i forhold til de vedtatte karakterbeskrivelsene og uavhengig av om det er avvik i forhold til ECTS-skalaen. Spørsmålet er om det er riktig bruk av skalaen dersom en svært stor del av studentene i et stort kull får karakteren A, som står for en framragende prestasjon.

3. Karakterfordelinger

Med utgangspunkt i rapporter hentet fra DBH gir vi en oversikt over karakterfordelinger i 2004, 2005, 2006 og 2007 med hovedvekt på 2006 og 2007

3.1 Totalfordelinger 2004-07

Totalfordelingen for alle institusjoner og studienivåer er følgende for årene 2004-07

Tabell 1. Karakterfordeling i prosent 2004-07 Bokstavkarakterer

	A	B	C	D	E	Totalantall	F
2004*	11,9	29,3	31,6	16,8	10,4	601 466	10,0
2005*	12,0	28,8	31,8	17,0	10,4	662 300	9,5
2006*	11,8	28,4	32,7	16,9	10,2	665 823	9,5
2007*	11,8	28,3	33,7	16,6	9,8	666 995	8,8
ECTS*	10	25	30	25	10		

* prosentfordelingen av A-E gjelder beståtte eksamener, ekskl. F. Totalantall inkluderer F

Det er små endringer fra 2004 til 2007. Den største endringen er at andelen C har økt med 2,1 prosentpoeng. Prosentandelen E har gått ned med 0,6 og F med 1,2.

Sammenholdt med ECTS-fordelingen, ser vi at det er mindre avvik for A, B, C og E, mens D har betydelige avvik.

Tabell 2. Karakterfordeling i prosent 2004-07. Bestått/ikke bestått

	Bestått	Ikke bestått	Totalantall
2004	87,6	12,4	153 311
2005	89,3	10,7	186 924
2006	88,6	11,4	185 501
2007	89,7	10,3	180 218

Skalaen bestått/ikke bestått brukes på forskjellige typer eksamener, og det er store variasjoner mellom utdanninger og institusjoner. Andelen ikke bestått har gått litt ned fra 2006 til 2007, men vi ser at det er svingninger også i tidligere år

3.2 Fordelinger i 2006 og 2007

Tabell 3. Institusjonstyper: Karakterfordeling i prosent i 2006 og 2007

	A	B	C	D	E	F	Totalantall
Kunsthøgskoler 06	9,4	35,7	31,6	12,7	5,3	5,3	244
Kunsthøgskoler 07	6,1	32,1	39,4	15,9	4,5	2,0	246
Private høgskoler 06	9,6	24,7	29,0	11,3	14,1	11,2	115 214
Private høgskoler 07	9,8	24,9	28,9	11,1	14,6	10,8	119 697
Statlige høgskoler 06	9,9	25,0	29,9	16,9	8,4	9,8	277 203
Statlige høgskoler 07	10,1	25,1	30,8	16,9	8,1	9,0	273 430
Universiteter 06	11,9	26,0	29,3	15,6	8,3	9,0	250 791
Universiteter 07	11,8	26,0	31,2	15,2	7,5	8,3	248 859
Vitenskapelige høgskoler 06	12,2	35,4	31,9	12,5	4,7	3,2	22 371
Vitenskapelige høgskoler 07	13,7	34,3	32,3	12,3	4,1	3,2	24 762

Sammenlignet med tilsvarende fordeling i 2006, er hovedtendensen at andelen C øker mens E og F går noe ned. Vitenskapelige høgskoler har økt andel A. Kunsthøgskolene har lavere andel A enn i 2006, mens andelen C øker. Kunsthøgskolene bruker imidlertid i hovedsak skalaen bestått/ikke bestått, og der er det lav andel ikke bestått.

3.3 Utvalgte utdanninger i 2006 og 2007

Vi skal se nærmere på allmennlærer-, ingeniør-, sykepleier- og økonomisk administrativ utdanning i 2006 og 2007:

Tabell 4. Utvalgte utdanninger: Karakterfordeling i prosent i 2006-07

Utdanning	A	B	C	D	E	F	Totaltall
Allmennlærer 2006	8,6	24,9	31,2	18,1	7,0	10,1	34 173
Allmennlærer 2007	8,8	25,4	31,7	17,3	7,6	9,3	30 856
Ingeniør 2006	12,5	22,5	23,9	15,3	11,0	14,7	52 947
Ingeniør 2007	12,1	22,0	26,1	14,9	11,0	13,9	52 527
Sykepleier 2006	4,3	19,4	31,9	20,8	11,0	12,5	29 263
Sykepleier 2007	6,0	21,3	33,4	20,1	9,3	9,8	26 998
Økonomisk-adm 06	10,1	25,7	28,5	10,9	13,6	11,3	122 598
Økonomisk-adm 07	10,5	25,8	28,6	10,8	13,8	10,5	132 169

Det er ulike karakterprofiler for disse utdanningene. Ingeniørutdanningene har høyest andel av A og F, og en jevnere fordeling på de ulike karaktertrinnene. Andelen C øker imidlertid innen ingeniørutdanningene i 2007. Det er også en tendens til at andelen A og F øker innen lærer- og sykepleierutdanningene. Alle utdanningene har nedgang i F i 2007.

3.4 Masteroppgaver

I rapporten for 2005-06 ble karakterfordelingen på masteroppgaver i en del utvalgte fag presentert. Vi skal her se om fordelingen i de samme fagene i 2007 indikerer endringer i bruken av karakterskalaen. Ut fra tilgjengelige data i DBH er det valgt ut oppgaver i sentrale HF-, MN- og SV-fag⁴ samt i rettsvitenskap. Dataene gjelder UiO, UiB, NTNU og UiT⁵ og presenteres samlet.

Tabell 5 Karakterfordeling: masteroppgaver i utvalgte fag

	A	B	C	D	E	F	Total
HF-fag 06	26	38	24	9	1	2	253
HF-fag 07	23	37	28	8	3	1	322
MN-fag 06	27	46	18	6	2	1	283
MN-fag 07	25	43	27	3	1	1	218
SV-fag 06	17	46	30	6	1	0	444
SV-fag 07	15	47	32	5	1	1	520
JUS 06	40	41	13	5	1	1	243

⁴ Fagene er engelsk, filosofi, historie, kunsthistorie og nordisk i HF-fag, biologi, fysikk, informatikk, kjemi og matematikk i MN-fag og geografi, samfunnsøkonomi, sosialantropologi, sosiologi og statsvitenskap i SV-fag. Det er litt forskjeller i fagnavn og alle fagene finnes ikke ved alle institusjonene

⁵ For 2007 har DBH ikke karakterdata i emner med mindre enn 5 kandidater. Vi mangler derfor data i noen fag. Innen MN-fagene er UiB ikke tatt med siden rapporteringen til DBH er foretatt på studieretningsnivå, og som hovedregel er ikke karakterdataene tilgjengelige

JUS 07	45	35	13	4	2	0	556
--------	----	----	----	---	---	---	-----

Med unntak av JUS ser vi at andelen som har fått A og B har gått ned, mens C øker. B er hyppigste karakter, og 90 – 95 % av får de tre beste karakterene. Andelen som får E og F er om lag uendret og svært liten. I JUS er andelen A + B om lag uendret, ca 80 % Her har det vært en forskyvning fra B til A.

Antallet oppgaver er større enn i 2006 i de fleste fagene. Selv om dette utvalget er begrenset til noen fag, utgjør det en stor del av alle masteroppgavene i 2006 og 2007.

4. Videre arbeid

4.1 Sentrale problemstillinger

I diskusjonen om bruken av bokstavkarakterskalaen har særlig følgende problemstillinger vært sentrale:

- Skal skalaen brukes både absolutt og relativt, eller hvordan er forholdet til ECTS skalaen?
- Er det riktig å ha en annen fordeling på masternivå enn på lavere nivåer siden det er spesielt utvalgte studenter til masterprogrammene

Det er presisert at bokstavkarakterskalaen er absolutt⁶, og at utgangspunktet er de generelle kvalitative beskrivelser supplert med fagspesifikke kriterier i de fleste fag. Samtidig er det en forventning om at karakterene vil fordele seg tilnærmet i samsvar med den relative ECTS-fordelingen. Dette må ses i sammenheng med understrekingen av at C skal stå for en jevnt god prestasjon. Hele skalaen skal brukes på alle nivåer.

I 2007 er det i hovedsak bruken av karakterskalaen på masteroppgaver som er undersøkt ved at et lite antall masteroppgaver er vurdert og karaktersettingen drøftet. I de fleste rapportene fra kommisjonene blir det gitt uttrykk for at det er stor grad av enighet om karaktersettingen, men samtidig er det sprik innad i kommisjonene og et betydelig avvik i forhold til ordinær karakter, der hovedtendensen synes å være at de nye kommisjonene er strengere enn ordinær sensur. Selv om konteksten er forskjellig, reiser dette problemstillinger som bør drøftes videre i fagrådene og fagmiljøene.

Flere kommisjoner gir uttrykk for at det er for stor andel som får A og B på masteroppgavene. Analysegruppen tolker det slik at dette er en vurdering som er gjort i forhold til karakterbeskrivelsene, uavhengig av avvik i forhold til ECTS-skalaen. Statistikken over karakterfordelinger viser at det er en liten tendens til endring innenfor de fleste fagområdene slik at andelen A og B går ned mens C øker. Det er likevel helt tydelig at karakterskalaen brukes på en annen måte når det gjelder masteroppgaver enn for andre eksamener.

Spørsmålet er om karakterbeskrivelsene for masternivået, spesielt for masteroppgavene, bør omarbeides. UHR har satt ned en arbeidsgruppe som skal vurdere om det er behov for endringer i karakterbeskrivelsene, og det er da naturlig å se spesielt på masternivået. Et kompliserende forhold er at det er flere integrerte masterprogrammer som omfatter både lavere nivå og masternivå.

Det er også en problemstilling å se karakterbeskrivelsene i sammenheng med beskrivelsene av læringsutbytte. I flere av rapportene (for eksempel fra religionsvitenskap) ligger det et godt utgangspunkt for å lage detaljerte læringsutbyttebeskrivelser og vurderingskriterier for masteroppgaver. Gode og presise læringsutbyttebeskrivelser for masteroppgaver kan bidra til en klargjøring av hva som forventes for å oppnå de ulike karakterene, og dermed bidra til en økt felles forståelse for bruken av karakterskalaen. Analysegruppen anbefaler derfor at arbeidsgruppen som skal vurdere om det er behov for endringer i karakterbeskrivelsene tar dette med i betraktning. De nasjonale fagrådene kan på sin side vurdere behovet for å lage felles nasjonale læringsutbyttebeskrivelser for masteroppgaver innen sine fag.

⁶ Jamfør brevet fra UFD 10.04.2004

4.2 3-årig syklus for arbeidet i karakterpanelene

I tråd med ønsker som kom fram på nasjonale karaktersamlinger i 2007 er det utarbeidet en 3-årig syklus for arbeidet i karakterpanelene, som er sendt til institusjonene og karakterpanelene i brev av 04.02.08. Hovedpunktene i opplegget er:

2008

For 2008 kan karakterpanelene velge ett av to opplegg:

1. Karakterpanelene arbeider videre med å vurdere karaktersettingen på masteroppgaver, bacheloroppgaver eller andre innleveringsoppgaver etter samme opplegg som i 2007 (se under). Tallet på oppgaver må begrenses på samme måte som i 2007 (se under).

Eller

2. Karakterpanelene undersøker skillet mellom bruken av karakteren F, D og E på bachelornivået, eventuelt bestått/ikke bestått, med utgangspunkt i et utvalg på 10 besvarelser (i karakterintervallet D-F) fra 5 tilfeldig valgte institusjoner. Eksamensformen bør være skoleeksamen.

Frist: 01.12.08

2009

Karakterpanelene utarbeider forslag til fagspesifikke beskrivelser for bruk av karakterskalaen på masteroppgaver. Fristen er 1. juli slik at forslagene kan behandles i fakultetsmøter/nasjonale råd/profesjonsråd høsten 2009.

2010

Skillet mellom A, B og C blir undersøkt med utgangspunkt i 10 besvarelser (i karakterintervallet A-C) fra 5 tilfeldig valgte institusjoner.

Karakterpanelene avgjør om besvarelsene skal være fra bachelor- eller masternivået. Frist for rapportering til UHR 1. desember 2010.

De karakterpanelene som har behov for egne undersøkelser har adgang til å velge det i samråd med UHR.

4.3 Nasjonal koordinering

Den nasjonale koordineringen gjennom karakterpanelene (Nasjonale fagråd/nasjonale råd og profesjonsråd) bør videreføres.

Nasjonale fakultetsmøter bør drøfte bruken av karakterskalaen og eventuelt samordne arbeidet i karakterpanelene.

Analysegruppen utarbeider rapporter om karakterbruken etter oppdrag fra UHR. Rapport for 2008 planlegges ferdig innen 01.05.09.

Det bør holdes årlige nasjonale karakterkonferanser. For 2008 er konferansen planlagt hold 28. oktober.

5 Oppsummering og anbefalinger

Formålet med opplegget for undersøkelsene i 2007 var at vurderingen av et begrenset antall masteroppgaver i nasjonale kommisjoner og diskusjonen om karaktersettingen skal bidra til felles forståelse av bruken av skalaen. Rapportene viser at de fleste karakterpanelene har fulgt det anbefalte opplegget, og det synes som diskusjonen om vurderingskriterier og karaktersetting har vært nyttig. Rapportene vil være et viktig materiale for det videre arbeidet i fagmiljøene. Noen av karakterpanelene har foretatt undersøkelser som ledd i egne opplegg, og de har lagt fram viktig informasjon og grunnlagsmateriale.

De fleste kommisjonene gir uttrykk for at det i hovedsak er enighet blant medlemmene om karaktersettingen. I de tilfellene det er satt felles karakter, har det vært lett å oppnå konsensus. Selv om det er sprik i karaktersettingen i noen tilfeller, synes avvikene å være mindre innad i kommisjonen enn sammenlignet med ordinær karakter. Det er en del variasjoner, men hovedtendensen er at de nasjonale kommisjonene er strengere i karaktersettingen enn det som var tilfellet ved ordinær eksamen. Her må det imidlertid bemerkes at de nasjonale kommisjonene har en annen rolle enn de ordinære eksamenskommisjonene.

I flere av rapportene fra karakterpanelene pekes det på at det er behov for sterkere samordning med hensyn til vurderingskriterier, hvor mye vekt det skal legges på formelle forhold rundt masteroppgaven og veileders rolle i eksamenskommisjonene. Dette er spørsmål som bør drøftes i forbindelse med samordningen av bruken av karakterskalaen.

Oversiktene over nasjonal karakterfordeling viser at det totalt er stor stabilitet i karakterbruken. Oversiktene over de forskjellige utdanningene viser små endringer fra 2006 til 2007. Karakterfordelingene i masteroppgaver i en del utvalgte fag viser en liten endring fra 2006 til 2007: med unntak av JUS har andelen som har fått A og B gått ned, mens C øker. B er hyppigste karakter. 90 – 95 % av kandidatene får de tre beste karakterene. Andelen som får E og F er om lag uendret og svært liten. Karakterskalaen brukes helt annerledes for masteroppgaver enn i andre emner.

Det er behov for å vurdere om det er behov for endringer i karakterbeskrivelsene, spesielt hvordan de anvendes på masternivået. Karakterbeskrivelsene bør ses i sammenheng med beskrivelsene av læringsutbytte og utforming av vurderingskriterier.

Analysegruppen anbefaler at:

- Arbeidet med samordning av karakterbruken videreføres gjennom karakterpanelene (nasjonale fagråd/profesjonsråd/nasjonale råd)
- Det tas utgangspunkt i den 3-årige syklusen for videre karakterundersøkelser på ulike begrensede områder
- Institusjonene og fakultetsmøtene bør regelmessig vurdere bruken av karakterskalaen
- UHR bør regelmessig arrangere karakterkonferanser, eventuelt i kombinasjon med andre temaer. Her bør det også gis informasjon om utviklingen i andre land. Konferansen for 2008 holdes 28. oktober
- Problemstillinger knyttet til bruken av karakterskalaen på masternivå utredes i 2008
- Fagmiljøene bør utarbeide klare vurderingskriterier for masteroppgaver

Vedlegg 1

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLERÅDET

The Norwegian Association of Higher Education Institutions

Karaktersystemet – generelle, kvalitative beskrivelser

Det daværende Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) sendte 10. mai 2004 brev til alle statlige og private høyere utdanningsinstitusjoner om hvilke prinsipper som skal legges til grunn for bruken av det nasjonale karaktersystemet på alle studienivå. UFD bad Universitets- og høgskolerådet justere de generelle, kvalitative beskrivelsene for de enkelte karaktertrinn i bokstavkarakterskalaen med utgangspunkt i disse prinsippene. Departementet har bekreftet at beskrivelsene nå er i samsvar med grunnprinsippene for bruk av karakterskalaen.

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

symbol	nemning	generell, ikkje fagspesifikk omtale av vurderingskriterium
A	framifrå	Framifrå prestasjon som skil seg klart ut. Kandidaten syner særst god vurderingsevne og stor grad av sjølvstende.
B	mykjegod	Mykjegod prestasjon. Kandidaten syner mykje god vurderingsevne og sjølvstende.
C	god	Jamt god prestasjon som er tilfredsstillande på dei fleste områda. Kandidaten syner god vurderingsevne og sjølvstende på dei viktigaste områda.
D	nokså god	Akseptabel prestasjon med nokre vesentlege manglar. Kandidaten syner ein viss grad av vurderingsevne og sjølvstende.
E	tilstrekkeleg	Prestasjonen tilfredsstillar minimumskrava, men heller ikkje meir. Kandidaten syner lita vurderingsevne og lite sjølvstende.
F	ikkje greidd	Prestasjon som ikkje tilfredsstillar dei faglege minimumskrava. Kandidaten syner både manglande vurderingsevne og sjølvstende.

symbol	description	General, qualitative description of valuation criteria
A	Excellent	An excellent performance, clearly outstanding. The candidate demonstrates excellent judgement and a high degree of independent thinking.
B	Very good	A very good performance. The candidate demonstrates sound judgement and a very good degree of independent thinking.
C	Good	A good performance in most areas. The candidate demonstrates a reasonable degree of judgement and independent thinking in the most important areas.
D	Satisfactory	A satisfactory performance, but with significant shortcomings. The candidate demonstrates a limited degree of judgement and independent thinking.
E	Sufficient	A performance that meets the minimum criteria, but no more. The candidate demonstrates a very limited degree of judgement and independent thinking.
F	Fail	A performance that does not meet the minimum academic criteria. The candidate demonstrates an absence of both judgement and independent thinking.

Vedlegg 2

Universiteter og høyskoler

Private høyskoler

Universitets- og høgskolerådet

Deres ref

Vår ref

Dato

10.05.04

Retningslinjer for bruk av det nasjonale karaktersystemet

Det vises til departementets brev 12.02.2004, der vi uttrykker støtte til det arbeidet de nasjonale referansepanelene for karakterer skal igangsette. Departementet hadde 28.04.04 møte med styret i Universitets- og høgskolerådet (UHR) og universitetsrektorene. Hensikten med møtet var at vi ønsket å presisere hvilke grunnprinsipper som skal legges til grunn ved bruk av det nasjonale karaktersystemet.

Etter universitets- og høgskoleloven § 50 nr. 6 skal universiteter og høyskoler benytte samme karakterskala for vurdering av studentenes prestasjoner – en skala fra A- F, med fem trinn (A-E) for bestått og F for ikke bestått. Alternativt kan det gis bestått - ikke bestått. UHR har utarbeidet generelle beskrivelser for hvilken prestasjon som skal ligge til grunn for det enkelte karaktertrinn. Videre er det etablert nasjonale referansepaneler for karakterbruk, som skal samordne karakterbruken ved institusjonene innenfor samme fagområde.

På bakgrunn av det som fremkom under møtet, samt de punkter som universitetsrektorene fastsatte for forståelsen av karaktersystemet i november 2003, slår departementet fast at følgende grunnprinsipper skal legges til grunn for bruken av det nasjonale karaktersystemet på alle studienivå:

1. Karaktersettingen skal ta utgangspunkt i den verbale beskrivelse som er gitt av prestasjoner på de enkelte nivåene, der karakteren C skal gi uttrykk for en jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder og karakteren A for en fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Den verbale beskrivelsen må forstås med referanse til anerkjente faglige standarder for det aktuelle studiet og de kunnskapsmål som er satt for det enkelte program eller emne. Kravene vil naturlig stige fra lavere til høyere studienivå. Det eksisterer således ingen forhåndsgitt fordeling av karakterer som noe eksamens- eller studiekull skal "presses" inn i.
2. Skillet mellom bestått karakter og ikke bestått skal beskrives som absolutte krav. Kriterier for bestått karakter skal gjenspeile faglig mestring i emnet, tilpasset det aktuelle studienivå. Kravene til bestått skal ikke gjøres avhengig av endringer i studentenes forutsetninger for å gjennomføre emnet.

Grensen mellom bestått og ikke bestått kan settes høyere enn grensen mellom E og F der en kun benytter uttrykkene bestått/ikke bestått og ikke den graderte skalaen.

3. Den enkelte student skal i utgangspunktet vurderes opp mot hele skalaen, uansett nivå (bachelor/master) og seleksjonsprosess, for å skjelve gode fra mindre gode prestasjoner og rangere studentene innbyrdes.

Når disse prinsippene legges til grunn, er det departementets oppfatning at det norske karaktersystemet vil være i tråd med ECTS-systemets karaktersystem, slik at det generelt ikke vil være nødvendig å oversette norske karakterer til ECTS.

Under møtet var det enighet om at Diploma Supplement i større grad kan benyttes til å gi informasjon om det norske karaktersystemet og om opptakskrav etc. til det enkelte studium, som studentens karakterer så må forstås i lys av. Departementet vil her ta initiativ overfor UHR og NOKUT for en nasjonal samordning.

De felles retningslinjene vil følges opp av krav til rapportering av hvilke karakterer den enkelte institusjon gir. Departementet vil i samråd UHR fastsette nærmere hvordan denne rapporteringen skal foregå.

Til slutt vil departementet understreke betydningen av arbeidet med nasjonal samordning av bruken av karakterskalaen som er gjort og gjøres av UHR, fakultetsmøtene og de nasjonale referansepanelene. De ovenfor nevnte prinsippene vil ligge til grunn også for deres videre arbeid. Departementet forventer at institusjonene slutter opp om samarbeidet og i fellesskap finner frem til gode løsninger.

Det er særlig viktig at referansepanelene arbeider for å motvirke inflasjon i bruken av de beste karakterene.

Det bes om at innholdet i dette brevet formidles til studenter, ansatte og andre berørte ved institusjonen så raskt som mulig.

Med hilsen

Torill Johansson (e.f.)

ekspedisjonssjef

Bjørn Tore Kjellemo

avdelingsdirektør

Vedlegg 3

Forkortelser på institusjoner brukt i rapporten

UiO	Universitetet i Oslo
UiB	Universitetet i Bergen
NTNU	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
UiT	Universitetet i Tromsø med Norges fiskerihøgskole
UMB	Universitetet for miljø- og biovitenskap
UiS	Universitetet i Stavanger
UiA	Universitetet i Agder
AHO	Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
BI	Handelshøyskolen BI
NHH	Norges Handelshøyskole
NIH	Norges idrettshøgskole
HiB	Høgskolen i Bergen
HBO	Høgskolen i Bodø
HiBu	Høgskolen i Buskerud
HiH	Høgskolen i Hedmark
HiM	Høgskolen i Molde
HiO	Høgskolen i Oslo
HiSF	Høgskolen i Sogn og Fjordane
HiST	Høgskolen i Sør-Trøndelag
HiT	Høgskolen i Telemark
HiØ	Høgskolen i Østfold